

číslo 23, 2019

SPRÁVY

SLOVENSKEJ PARAZITOLOGICKEJ
SPOLOČNOSTI PRI SAV

OBSAH ČÍSLA

❖ Zloženie nového výboru SPS pri SAV.....	4
❖ Oznamy výboru SPS pri SAV	
• Správa o hospodárení SPS pri SAV v roku 2019.....	5
• Výzva na podávanie návrhov na cenu SPS pri SAV za najlepšiu vedeckú prácu mladých parazitológov publikovaných v rokoch 2019 – 2020.....	6
• Členské príspevky – číslo účtu.....	7
• Facebooková stránka.....	7
❖ Príspevky členov SPS pri SAV v roku 2019	
• 60 rokov od vzniku Československej parazitologickej spoločnosti.....	8
• 70 rokov Poľskej parazitologickej spoločnosti.....	9
• Výučba parazitológie na UVLF pretrváva už sedem desaťročí.....	10
❖ Jubilujúci členovia SPS pri SAV a ocenenia v roku 2019	
• 90. narodeniny prof. MUDr. Michala Valenta, DrSc.....	12
• Prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc. medzi významnými osobnosťami SAV.....	13
❖ Spomíname	
• Zomrel RNDr. Jozef Řeháček, DrSc.....	14
• Spomienky priateľov a kolegov na Dr. Jozefa Řeháčka.....	16
❖ Zaujímavosti	
• O ocenej českej knihe „O parazitech a lidech“.....	21
❖ Kalendár budúcich vedeckých parazitologických podujatí.....	22
❖ Oznam o XIV. českých a slovenských parazitologických dňoch.....	23

ZLOŽENIE NOVÉHO VÝBORU SPS PRI SAV

- **predseda**

doc. RNDr. Michal Stanko, DrSc.

- **podpredsedníčka**

MVDr. Daniela Antolová, PhD.

- **pokladníčka**

MVDr. Zuzana Hurníková, PhD.

- **revízna komisia**

RNDr. Mikuláš Oros, PhD. (predseda)

MVDr. Zuzana Vasilková

- **Komisia hodnotiaca práce zaslané do súťaže
o Cenu SPS pre mladého vedeckého pracovníka**

MVDr. Martina Miterpáková, PhD.

prof. RNDr. František Ondriska, PhD.

RNDr. Mikuláš Oros, PhD.

- **Redakčná rada Správ SPS pri SAV**

Hlavná redaktorka: MVDr. Martina Miterpáková, PhD.

Redaktor: prof. RNDr. František Ondriska, PhD.

Redaktorka a grafická úprava: MVDr. Zuzana Vasilková

Externé redaktorky: RNDr. Elena Kocianová, DrSc.

doc. MVDr. Alica Kočišová, PhD.

OZNAMY VÝBORU SPS PRI SAV

SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ SPS PRI SAV V ROKU 2019

PRÍJMY	
Počiatočný stav k 1.1.2019 – pokladňa	300,00 €
Bežný účet	648,64 €
Členské príspevky	745,30 €
Príjmy celkom	1.693,94 €
VÝDAVKY	
Členský príspevok (RSVS,EFP)	74,00 €
Drobný nákup	169,23 €
Cestovné	44,40 €
Darčkové poukážky (ceny Súťaž mladých parazitológov)	300,00 €
Vratka (9th Acanthocephalan Wshp.)	302,00 €
Prevádzková réžia (bankové poplatky)	56,80 €
DoVP (SP, Zd.p, DÚ)	265,60 €
Výdavky celkom	1.212,03 €
Zostatok finančných prostriedkov k 31.12.2019: 481,91 €	
Z toho	
– bežný účet:	180,94 €
– pokladňa:	300,97 €

Vypracovala: Mária Molnárová
V Košiciach, 9.1.2020

VÝZVA NA PODÁVANIE NÁVRHOV NA CENU SPS PRI SAV ZA NAJLEPŠIU VEDECKÚ PRÁCU MLADÝCH PARAZITOLÓGOV PUBLIKOVANÝCH V ROKOCH 2019 A 2020

Milí mladí parazitológovia,

dávame vám do pozornosti súťaž o „Cenu SPS pri SAV pre mladého vedeckého pracovníka“.

❖ Podrobnosti súťaže:

• **Kto sa môže prihlásiť?**

Mladá vedecká pracovníčka/mladý vedecký pracovník do 35 rokov, ktorá/ý prihlási do súťaže PRVOAUTORSKÝ vedecký príspevok s parazitologickou tematikou uverejnený v rokoch 2019 a 2020.

• **Kam príspevok poslať?**

PDF príspevku prihláseného do súťaže prosíme poslať spolu s krátkym odporúčením školiteľa/vedúceho na adresu sps@saske.sk

• **Do kedy sa môžete prihlásiť?**

Termín uzávierky súťaže je **15. apríl 2021.**

• **Kedy a kde budú vyhlásení víťazi?**

Na schôdzi výboru SPS pri SAV v Košiciach **v priebehu roka 2021.**

• **Komisia pre udeľovanie Cien SPS pri SAV pracuje v zložení:**

Predseda – Dr. Miterpáková, členovia – prof. Ondriska a Dr. Oros

ČLENSKÉ PRÍSPEVKY – ČÍSLO ÚČTU ZMENA VARIABILNÉHO SYMBOLU

Výška ročného členského príspevku **10,- EUR**.

Čestní členovia Spoločnosti príspevok neplatia.

Pre dôchodcov, mamičky (prípadne oteckov) na rodičovskej dovolenke a členov, ktorí sú dlhodobo v zahraničí je výška členského príspevku **3,30 EUR**.

Príslušnú sumu, prosíme, uhradiť na účet SPS v Slovenskej sporiteľni Košice II:

číslo účtu: 5052153052/0900

IBAN: SK5909000000005052153052

BIC: GIBASKBX

variabilný symbol: 2020

adresát: Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV

Hlinkova 3

040 01 Košice

Do správy pre prijímateľa, prosíme, nezabudnite uviesť **Vaše meno!**

Vážení členovia Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV, pre Vás, ale aj pre širšiu verejnosť, ktorú zaujíma aktuálne dianie okolo parazitológie sme zriadili facebookovú stránku, ktorá je priebežne aktualizovaná: <https://www.facebook.com/parazitologia.sk/>

PRÍSPEVKY ČLENOV SPS PRI SAV V ROKU 2019

60 ROKOV OD VZNIKU ČESKOSLOVENSKEJ PARAZITOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Možno prekvapí množné číslo v nadpise, ale vysvetľuje skutočnosť, lebo od Československej spoločnosti parazitologickej pri ČSAV odvodzujú svoj vznik súčasná Česká parazitologická spoločnosť aj Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV. Československá spoločnosť parazitologická pri Československej akadémii vied bola založená v roku 1959, ako dobrovoľné združenie vedeckých a odborných pracovníkov odboru parazitológa a príbuzných odborov. Úlohou Spoločnosti bolo orientovať vedeckú a odbornú činnosť v parazitológii na výskum, prevenciu, diagnostiku a terapiu parazitov človeka, zvierat a rastlín, štandardizovať pracovné metódy, zjednocovať parazitologické názvoslovie a podporovať publikačnú činnosť.

Pri založení Spoločnosti stáli poprední parazitológovia vedení prof. Otom Jírovcom, ktorý bol zvolený za predsedu. Túto funkciu zastával až do roku 1971. Už za päť rokov mala spoločnosť 132 členov, čo zdôraznilo potrebu jej založenia a prezieravosť tých, ktorí stáli pri jej zrode. Spoločnosť bola založená skôr, ako podobné spoločnosti v Nemecku, Francúzku či v Holandsku a v ďalších krajinách. Za predsedov Spoločnosti boli v ďalších rokoch zvolení: prof. Bohumír Rosický, DrSc. (1972), prof. Ján Hovorka, DrSc. (1977), prof. Bohumil Ryšavý, DrSc. (1988) a RNDr. Lubor Červa, DrSc. (1991). V roku 1983 bola založená Sekcia lekárskej parazitológie a za predsedu bol zvolený RNDr. L. Červa, DrSc. V roku 1985 bola ustanovujúca schôdza Východoslovenskej pobočky ČSSP a za predsedu jej výboru bol zvolený prof. Ján Hovorka, DrSc. Československá spoločnosť parazitologická pri ČSAV zanikla k 31. 12. 1992 a nástupníckymi spoločnosťami sa stali Česká parazitologická spoločnosť a Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV. Ich členmi sa automaticky stali členovia zaniknutej Čs. spoločnosti a jej výbor sa transformoval na prípravné výbory oboch nástupníckych spoločností. Aj keď pôvodná federálna Spoločnosť po 33 rokoch pôsobenia administratívne zanikla, jej nástupnícke Spoločnosti dnes oslavujú šesťdesiate výročie vzniku spoločnosti parazitológov v Čechách aj na Slovensku a potvrdzujú správnosť myšlienky „otcov“ zakladateľov. Činnosť a aktivity Spoločnosti boli hneď po jej založení mimoriadne, tak doma aj v zahraničí. Jej predstavitelia stáli pri založení Svetovej federácie parazitológov v roku 1962 za účasti 12 národných parazitologických spoločností a v roku 1966 Európskej federácie parazitológov. Do výborov oboch medzinárodných spoločností

boli mnohokrát zvolení aj členovia našej Spoločnosti, čo bolo uznaním jej medzinárodného postavenia. Obe federácie sú organizátormi významných konferencií (ICO-PA, EMOP). Účasť členov Spoločnosti na konferenciách v zahraničí bola skôr sporadická a tak kontakt so svetom suplovali návštevy významných parazitológov na podujatiach organizovaných Spoločnosťou doma. Organizácia konferencií, seminárov aj individuálnych prednášok poskytovala príležitosť pre nadviazovanie medzinárodnej spolupráce a umožňovala obísť prekážky a obmedzenia kladené štátom. Spoločnosť organizovala tiež pracovné podujatia, kurzy, semináre venované lekárskej parazitológii a iným témam na ktorých bola veľmi aktívna účasť členov Spoločnosti, ale aj ďalších odborníkov z praxe. Spoločnosť zabezpečovala vydávanie abstraktov prednášok v špecializovaných číslach Správ Spoločnosti a tak sa informácie o takýchto podujatiach dostávali ku každému členovi Spoločnosti.

V období, keď tlačene slovo bola jediná forma informovania členov Spoločnosti, jej výbor kládol veľký dôraz na pravidelné vydávanie Správ československej spoločnosti parazitologickej, ktoré od roku 1960 vychádzali pravidelne 4 razy ročne ako jednotlivé čísla, alebo dve dvojčísla. Redakcia a tlačenie Správ bolo zabezpečované z Prahy a od roku 1983 z Košíc. Jedno číslo bolo vždy venované životu Spoločnosti, správam výboru, plenárnym schôdzam, správam z domácich aj zahraničných konferencií, blahoželaniu jubilantom, plánovaným domácim aj zahraničným podujatiam a ďalším aktuálnym informáciám, najmä obhájeným diplomovým, dizertačným a iným prácam s parazitologickou problematikou. Od roku 1970 sa začali uverejňovať aj výročné správy o činnosti vedeckých ústavov Akadémie vied aj ústavov a katedrií fakúlt VŠ. Od roku 1977 jedno číslo Správ, ktoré zostavoval RNDr. B. Pokorný, bolo venované zoznamu publikácií členov uverejnených v predchádzajúcom roku.

Posledné číslo Zpráv čs. spoločnosti parazitologickej vy-

šlo v decembri 1992, ako XXXII. ročník. Po tom sa začala nová éra dvoch samostatných publikácií: Zprávy české parazitologické společnosti a Správy Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV. Napriek rozdeleniu Československej parazitologickej spoločnosti spolupráca oboch národných Spoločností pokračovala a pokračuje úspešne ďalej, čoho dôkazom je, okrem iného, organizovanie Českých a slovenských parazitologických dní v dvojročných intervaloch striedavo v oboch krajinách. História týchto podujatí bola spracovaná jedným zo spoluautorov tohto príspevku a uverejnená v Správach oboch spoločností.

Pavol Dubinský
František Ondriska

70 ROKOV POĽSKEJ PARAZITOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI

Poľská parazitologická spoločnosť (Polskie Towarzystwo Parazytologiczne, PTP) bola založená počas prvého stretnutia poľských parazitológov, ktoré sa uskutočnilo 16. mája 1948 na Ústave morskej a tropickej medicíny lekárskej akadémie v Gdaňsku. Iniciátorom založenia PTP (ďalej aj ako „Spoločnosť“) bol prof. Zbigniew Kozar a prvým predsedom prof. Jerzy Morzycki. Poslaním Spoločnosti je podpora a rozvoj jednotlivých odborov parazitológie a taktiež zastupovanie parazitológov v rôznych národných a medzinárodných orgánoch a fórach. V súčasnosti Poľská parazitologická spoločnosť pozostáva z 11 oddelení, zastrešuje vyše 300 členov a delí sa na tri sekcie: všeobecnú, lekársku a veterinárnu parazitológiu. Sídлом výboru Spoločnosti je Parazitologický ústav Witolda Stefaňského Poľskej akadémie vied (Polska Akademia Nauk, PAN) vo Varšave.

Od roku 1954 Poľská parazitologická spoločnosť vydáva časopis *Annals of Parasitology* (predtým *Wiadomości Parazytologiczne*). V roku 1955 výbor PTP inicioval vydávanie knižných publikácií: prvá séria vychádza pod názvom *Parazitologické monografie* (doteraz vydaných 20 zväzkov), druhá, od roku 1971, ako *Katalóg parazitologickej fauny Poľska* (zatiaľ 9 častí).

Spoločnosť na pravidelných stretnutiach svojich členov, ktoré sa konajú každé tri roky, udeľuje rôzne ocenenia z úcty k pamiatke výnimočným poľským parazitológom; napríklad me-

dajlu Konstantyna Janieckiego za pozoruhodný prínos poľskej parazitológii, cenu Witolda Stefaňského za opublikovanú výnimočnú prácu mladého vedeckého pracovníka v odbore všeobecnej, lekárskej a veterinárnej parazitológie, či čestné členstvo v Poľskej parazitologickej spoločnosti za osobitné zásluhy v oblasti parazitológie. Od roku 1956 do roku 2019 hodnosť čestného člena získalo 47 parazitológov, z toho 25 zahraničných.

Okrem pravidelného kongresu PTP sa Spoločnosť prostredníctvom svojich oddelení a sekcií podieľa aj na organizácii rôznych vedeckých konferencií.

Zatiaľ posledný, jubilejný, 25. kongres Poľskej parazitologickej spoločnosti sa konal v septembri 2019 vo Varšave. Spoločnosť v rámci tohto kongresu hostila 187 účastníkov vrátane parazitológov zo zahraničia, konkrétne Ruska, Slovenska, Ukrajiny, USA, Veľkej Británie a Talianska. Na podujatí odznelo 67 prednášok, bolo prezentovaných 84 posterov a súťažné práce predstavilo 10 mladých vedeckých pracovníkov.

V rámci tohto stretnutia sa uskutočnili aj voľby do výboru Poľskej parazitologickej spoločnosti.

Výbor PTP bude v novom funkčnom období (2019 – 2022) pracovať v tomto zložení:

Prezidentka:

Dr. Joanna Hildebrand (foto)

Viceprezidenti:

Dr. hab. Justyna Bień

Dr. hab. Tomasz Cencek

Dr. hab. Beata Szostakowska

Tajomníčka

Dr. hab. Agnieszka Perec-Matysiak

Pokladníčka:

Mgr. Aleksandra Czułowska

Joanna Hildebrand
Martina Miterpáková

VÝUČBA PARAZITOLÓGIE NA UVLF PRETRVÁVA UŽ SEDEM DESAŤROČÍ

Zakladateľom slovenskej parazitologickej školy bol akademik prof. MVDr. Ján Hovorka, DrSc., ktorý sa zaslúžil hlavne o výskum parazitov domácich i voľne žijúcich zvierat a parazitóz prenosných zo zvierat na človeka. A keďže bol prvým rektorom košickej Univerzity veterinárskeho lekárstva (1949 – 1952) a zakladajúcim riaditeľom bývalého Helmintologického, teraz Parazitologického ústavu SAV v Košiciach (1953 – 1988), bol aj prvým vysokoškolským učiteľom, ktorý vyučoval

veterinársku parazitológiu na vtedajšej Katedre parazitológie a aplikovanej zoológie. V tomto roku neoslavuje svoje jubileum iba Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie, ktorú zakladal, ale pripomíname si aj stopiate výročie narodenia akademika Hovorku.

Ústav parazitológie je pracovisko, ktoré vzniklo ako jedno z prvých pracovísk novozaloženej Vysokej školy veterinárskej v Košiciach dňa 1.10. 1949. Súčasťou Katedry parazitológie a aplikovanej zoológie bol Ústav parazitológie až do roku 1981, keď sa organizačne po pričlenení Oddelenia pre chov a choroby poľovnej zveri zmenil názov na Katedru parazitológie, chorôb rýb, včiel a zveri (do roku 2002). Od svojho vzniku katedra prešla rôznymi obdobiami vývoja, v rokoch 2002 – 2007 ako Katedra infekčných a parazitárnych chorôb. V roku 2007 prešla univerzita ďalšou výraznou zmenou z pohľadu výučby podľa druhov zvierat. Vzniká Katedra epizootológie a parazitológie, ktorú v súčasnosti tvoria dva ústavy: Ústav epizootológie a preventívnej veterinárskej medicíny a Ústav parazitológie. Výskum Ústavu parazitológie je zameraný na riešenie aktuálnych problémov ekonomicky a zdravotne závažných parazitov a parazitárnych chorôb hospodárskych, spoločenských a voľne žijúcich zvierat v ekologických podmienkach Slovenska s hlavným zameraním na zoonózy. Za ostatných 10 rokov sme na pracovisku úspešne vyriešili 18 projektov VEGA, KEGA, APVV, Centrum excelentnosti pre Parazitológiu, MEDIPARK I a II, poznatky ktorých sme pretavili do príprav na prednášky.

Súčasný kolektív Ústavu parazitológie (zľava: Karol Račka, Kristína Mravcová, Katarína Vargová, Alena Pučanová, Mária Goldová, Alica Kočišová, Gabriela Štrkolcová, Janka Urbanová, Ľudmila Majsniarová, Zuzana Kasičová, Miloš Halán, Petronela Komorová).

Výučbu zabezpečuje Ústav parazitológie v povinných, povinne voliteľných aj výberových predmetoch v šiestich študijných programoch, a to: Všeobecné veterinárske lekárstvo (5 študijných predmetov), Hygiena potravín (2 študijné predmety), Farmácia (1 študijný predmet), Kynológia (1 študijný predmet), Bezpečnosť krmív a potravín (1 študijný predmet) a Vzťah človek-zviera a jeho využitie v canisterapii a hipoterapii (2 študijné predmety). Tiež zabezpečuje výučbu v 5 štátnicových predmetov v ŠP VVL, 5 štátnicových predmetov v ŠP HP. V anglickom jazyku zabezpečuje výučbu v študijnom programe ZAŠ 5 študijných predmetov a 4 štátnicové predmety.

Základným poslaním výučby parazitológie je osvojenie si teoretických a praktických poznatkov o zdravotne a ekonomicky závažných jednobunkových (Protozoa) a viacbunkových parazitoch (Nematoda, Arthropoda) a chorobách, ktoré u ľudí, hospodárskych, spoločenských, exotických a voľne žijúcich zvierat vyvolávajú. Výučba je zameraná na spoznávanie morfológie parazitov s cieľom získať základné praktické zručnosti pri ich diagnostike, ich ontogenézu, epizootológiu a epidemiológiu, patogenézu, klinické prejavy, diagnostiku ako aj komplex terapeutických a preventívnych opatrení. Veľký dôraz pri výučbe dávame na zoonotické druhy parazitov a chorôb, ktoré vyvolávajú (podľa OIE a WHO), ochranu človeka, jeho pracovného a životného prostredia pred nimi.

Tento rok je aj rokom jubilejným pre autorku tohto príspevku, ktorá na UVLF v Košiciach pôsobí tri desaťročia, z toho na Ústave parazitológie 17 rokov. Len pri písaní týchto riadkov si uvedomujem dlhý čas strávený medzi študentmi a ešte mám v živej pamäti ako sa parazitológia vyučovala pred tridsiatimi rokmi a teraz. Začínalo sa prednáškami, ktoré sme si opisovali z fólií premietaných na meotare a kazuistiky nám ďalší nestor veterinárskej parazitológie doc. MVDr. Viliam Jurášek, CSc. vysvetľoval premietaním diapozitívov. Učili sme sa z jediných dostupných skript často pozliepaných a dočmáraných, z pozná-

mok a šikovnejší spolužiaci „zapálení“ pre parazitológiu poskytovali vypracované otázky za pivo „U Janka“. Bola to náročná skúška, ale zvládli sme ju aj vďaka vtedajším skvelým učiteľom, doc. Letkovej, ale najmä vždy ochotnej a usmievavej MVDr. Gabike Csizsmárovej. Niekedy na cvičeniach vypomáhala aj vedecká pracovníčka MVDr. Mária Goldová, CSc. Pracovali a diagnostikovali sme na starých prístrojoch, centrifúgach a mikroskopoch, na ktorých sme si svetlo regulovali ešte manuálne zrkadielkom. Až neskôr v jednej z cvičební sa vymenili mikroskopy za nové so zabudovaným svetelným zdrojom. To bolo radosti! S dnešným moderným vybavením učební sa to ani nedá porovnať, či už sa jedná o mikroskopy, centrifúgy, alebo premietací kamerový systém, ktorý výučbu a najmä diagnostiku veľmi uľahčuje. V súčasnosti pri výučbe používame najnovšie dostupné diagnostické metódy vyšetrenia výlučkov, tkanív a orgánov tak, aby získané zručnosti zodpovedali základným potrebám veterinárnych lekárov v praxi, v laboratóriách ŠVÚ ako aj mnohých iných organizáciách pracujúcich s biologickým materiálom. Dnes sa študenti môžu na skúšku pripravovať z nových učebníc, ktoré boli vydané v ostatných rokoch, ako napr. Základy protozoológie, Základy helmintológie, Veterinárna arachnoentomológia, Laboratórne diagnostické metódy vo veterinárskej parazitológii ako aj z ďalších učebníc vydaných pre všetky študijné programy. Učitelia nášho ústavu pôsobia aj ako školitelia diplomových prác študentov všetkých študijných programov. Za ostatných desať rokov

na našom ústave obhájilo diplomové a bakalárske práce 134 študentov. V rámci postgraduálnej výchovy školia pracovníci ústavu postgraduálnych študentov v internej a externej forme doktorandského štúdia, ktoré úspešne ukončilo 8 doktorandov. Učitelia ale aj vedeckí pracovníci ústavu sa tiež podieľajú na postgraduálnom štúdiu veterinárnych lekárov pri získavaní prvej a druhej atestácie formou prednáškovej činnosti, ako odborní konzultanti pri písaní atestačných prác aj ako členovia skúšobných komisií.

V súčasnosti je kolektív nášho ústavu počtom síce malý, ktorý tvorí 5 učiteľov, 2 vedecké pracovníčky, 4 THP a R pracovníčky a dve interné doktorandky, ale nadmieru schopný učiť a riešiť prioritné vedecké úlohy. Súčasnou aj budúcnosť našej veterinárskej profesie, jej význam a miesto v spoločnosti má korene v minulosti. Každé pracovisko, katedra, ústav alebo klinika našej univerzity ju má a má ju aj náš Ústav parazitológie, ktorého existencia je pevne spojená so vznikom celej univerzity. Sme tím špičkových, skúsených vedecko-výskumných a pedagogických pracovníkov, ktorí nadväzujú na historickú pedagogickú a vedecko-výskumnú činnosť, ktorá sa orientuje na štúdium parazitárnych chorôb zvierat. Želajme si do ďalších 70-tich rokov veľa zdravia a entuziazmu do ďalšej práce.

Alica Kočišová

JUBILUJÚCI ČLENOVIA A OCENENIA

90. NARODENINY PROF. MUDR. MICHALA VALENTA, DRSC.

Prof. MUDr. Michal Valent sa narodil 3. októbra 1929 v obci Lutíla pri Žiari nad Hronom, od roku 1939 vyrastal v Bratislave. Študoval na Lekárskej fakulte vtedajšej Slovenskej univerzity, kde bol promovovaný v roku 1953. Po ukončení štúdia pôsobil ako lekár na II. gynekologicko-pôrodníckej klinike LF UK v Bratislave, v rokoch 1961 – 1963 bol zástupcom primára ženského oddelenia Okresného ústavu národného zdravia Bratislava-vidiek. Túžba po pedagogickej činnosti a vedeckej práci ho priviedla späť na Lekársku fakultu UK, kde začal pôsobiť na Parazitologickom ústave. Venoval sa výskumu parazitárnych infekcií v gynekológii a pôrodníctve s primárnym zameraním na vaginálnu trichomonózu a toxoplazmózu. V roku 1978 získal špecializáciu humánneho parazitológa a v roku 1982 sa stal prednostom Parazitologického ústavu LF UK. Súčasne pôsobil aj ako primár oddelenia klinickej parazitológie. Titul DrSc. obhájil v roku 1985, v roku 1988 bol menovaný profesorom humánnej parazitológie. Od roku 2005 pôsobí ako emeritný profesor na Univerzite Komenského v Bratislave.

Prof. Valent dlhé roky (1969 – 2006) vykonával funkciu vedeckého sekretára Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti Slovenskej lekárskej spoločnosti, bol šéfredaktorom odborného časopisu *Praktická gynekológia* a zakladajúcim členom Sapiaientia klubu LF UK (dobrovoľný spolok aktuálnych a bývalých pracovníkov LF UK). Je autorom a spoluautorom vyše 500 vedeckých a odborných prác a vyše 400 populárno-vedeckých a osvetových publikácií.

Jubilant bol za svoju prácu ocenený viacerými vyznamenaniami; za všetky spomenieme Rad Ľudovíta Štúra I. triedy za mimoriadne zásluhy o rozvoj medicínskych vied v oblasti gynekológie, pôrodníctva a parazitológie, a Dérerovu medailu Ministerstva zdravotníctva SR.

Prof. MUDr. Michal Valent, DrSc.

Za všetkých členov Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV želáme prof. Valentovi ešte veľa zdravia a radosti v kruhu rodiny a priateľov.

Martina Miterpáková
(zdroj: Naša univerzita, jún 2019)

PROF. MVDR. PAVOL DUBINSKÝ, DRSC. MEDZI VÝZNAMNÝMI OSOBNOSŤAMI SAV

Prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc. s manželkou a s RNDr. Ivicou Hromadovou, DrSc., riaditeľkou PaÚ SAV

Úcta, rešpekt aj obdiv k tomu čo vo svojich vedných odboroch dosiahli, sa prelínali slávnostným seminárom Významné osobnosti SAV, ktorý sa konal 4. septembra 2019 v sále Virologického ústavu SAV na Dúbravskej ceste v Bratislave.

Členovia Predsedníctva SAV a zástupcovia Snemu SAV si cez krátke prezentácie a laudáciá pripomenuli pôsobenie v tomto roku jubilujúcich významných osobností SAV. Úprimne im ďakoval za ich prínos ku kreditu SAV aj predseda SAV prof. Pavol Šajgalík, oceňujúc konkrétne výsledky ich práce, ktoré často presahovali pôdu akadémie aj vedy na Slovensku až do medzinárodných rozmerov.

V mene ocenených bezprostredne a uvoľnene s nadhľadom človeka, ktorý má bohatstvo skúseností (aj ocenení) poďakoval Doc. Ing. Peter Kordoš, DrSc. Pripomenul sympatickú paralelu, že nemusel celý život chodiť do práce, pretože veda pre neho aj pre ostatné osobnosti nebola ťažkou prácou, ale výzvou, potešením, vášňou... O príjemnú atmosféru stretnutia sa zaslúžil aj virtuóz na akordeóne Michal Červienka.

V rámci seminára Významné osobnosti SAV sa predseda SAV prof. Pavol Šajgalík a podpredsedovia za tri oddelenia vied SAV RNDr. Pavol Siman, PhD., prof. RNDr. Karol Marhold, CSc. a RNDr. Tibor Morovics, CSc. poďakovali šestnástim vedcom, medzi ktorými bol aj prof. MVDr. Pavol Dubinský, DrSc., bývalý riaditeľ Parazitologického ústavu SAV, bývalý predseda Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV, ako aj bývalý viceprezident Svetovej federácie parazitológov.

(zdroj: S. Ščepán, www.sav.sk)

SPOMÍNAME

ZOMREL RNDR. JOZEF ŘEHÁČEK, DRSC. (1931 – 2019),
VÝZNAMNÝ VEDECKÝ PRACOVNÍK VIROLOGICKÉHO ÚSTAVU SAV V BRATISLAVE

RNDr. Jozef Řeháček, DrSc., rickettsiológ, parazitológ a medicínsky entomológ, zomrel 8.7.2019 vo veku 88 rokov v Bratislave. Narodil sa v Čechách (7.4.1931, Rychnov nad Kněžnou), kde vyštudoval gymnázium a absolvoval Biologickú fakultu Univerzity Karlovej v Prahe. Celý svoj pracovný život však strávil na Slovensku, a to na jedinom pracovisku, na Virologickom ústave SAV v Bratislave, kde nastúpil ako interný aspirant v r. 1954. Potom tu pracoval ako vedecký, neskôr od r. 1972, kedy obhájil titul DrSc., ako vedúci vedecký pracovník do r. 1999, kedy odišiel do dôchodku. V rokoch 1986 až 1989 zastával funkciu vedúceho Oddelenia rickettsií.

Jozef Řeháček pôvodne vyštudoval zoológiu na Karlovej Univerzite a materiál na svoju diplomovú prácu zbieral aj na Slovensku, čo bol jeho prvý kontakt s touto krajinou, a potom už jeho vedecká dráha prebiehala natrvalo práve tu. Získaný materiál neskôr vydal ako monografiu pod názvom "Fauna puklic (Coccidae) Slovenska", (Biologické práce VI/12, 1960, pp.88). V 80-ich rokoch bol po ňom pomenovaný aj jeden druh červca z Rumunska (*Phenacoccus rehaceki*, Săvescu, 1984). Ako čerstvý absolvent KU sa na základe inzerátu, že sa prijmu noví aspiranti na VÚ, vtedy ešte patriaci k ČSAV, tu zamestnal a začal skúmať mikroorganizmy, spočiatku vírusy, neskôr, po založení nového oddelenia, aj príbuzné rickettsiae, a to vo vzťahu k ich prenášačom. O jeho hlbokom vzťahu k Slovensku svedčí aj fakt, že hoci nerozprával spisovnou slovenčinou, vedel v nej správne gramaticky písať a aj meno si nechal poslovenčené - Jozef, po tom čo mu to takto raz napísali úradníci pri výmene občianskeho preukazu. Ako on hovoril, už som Slovak.

Prvých 10 rokov svojej profesionálnej práce na VÚ SAV sa venoval ekológii arbovírusov, najmä vzťahu vírusov a kliešťov. Na túto tému aj v r. 1958 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu: „Biológia vírusu severoamerickej encefalomyelitídy koní východného typu v kliešťoch *Ixodes ricinus* (Linnaeus, 1758) a *Dermacentor marginatus* (Sulzer, 1776)“. Neskôr, v r. 1965 prešiel na novovznikajúce oddelenie rickettsiologie, kde jeho hlavným objektom záujmu sa stali opäť kliešte, a to ako vektory rôznych rickettsií. Objektom záujmu oddelenia, čomu sa v značnej miere venoval aj dr. Řeháček bol aj patogén *Coxiella burnetii*, pôvodca Q horúčky, ochorenia, ktoré má charakter primárnej infekcie s prírodnou ohniskovosťou, s veľkým druhovým spektrom hostiteľov aj vektorov, ktorá sa vo forme epidémie vyskytla v 60-ich rokoch aj na Slovensku. Venoval sa aj tkanivovým kultúram z bezstavovcov a ich aplikácii vo virológii, v rámci čoho v spolupráci s WHO absolvoval dlhodobé študijné pobyty v r. 1966 – 67 v Austrálii (C.S.I.R.O, Canberra) a v r. 1969 – 1970 v Grand Forks (USA) University of Dakota, kde sa zaoberal aj prenosom niektorých onkogénnych vírusov článkonožcami. Vyvrcholením tohto výskumu bolo vydanie monografie „Organ, tissue and cell cultures of haematophagous arthropods and their application in virology and rickettsiology“ (1973). Obhájením práce na túto tému získal v r. 1972 titul DrSc., opäť na Virologickom ústave SAV. Tu pracoval plných 45 rokov až do r. 1999, kedy aj keď nerád, odišiel do dôchodku.

Aj keď jeho celoživotná práca bola zameraná hlavne na experimentálne metódy, vychádzala z práce v teréne, týkajúcej sa vyhľadávaniu lokalít výskytu kliešťov, ich premoreniu tick/borne organizmami ako aj ich ekológii. Málokto poznal tak Slovensko, čo sa týkalo lokalít prírodných pre výskyt určitých druhov kliešťov ako on. V rámci spoločných projektov alebo len ústnych dohovorov a priateľských vzťahov spolupracoval s viacerými ústavmi z vysokých škôl či už z oblasti veterinárnej (Univerzita veterinárneho lekárstva Košice, doc. Kapitáňčík.) alebo humánnej medicíny (Ústav epidemiológie LFUK, prof. Kmety a kolektív). Počas terénnej štúdie sledovania premorenia kliešťov boreliami, rickettsiami a francisellou, v spolupráci s Ústavom epidemiológie LFUK bolo koncom 80-ich rokov v rámci spoločných projektov zmapované celé Slovensko, čo bolo publikované v niekoľkých úspešne citovaných publikáciách. Boli to prvé poznatky o výskyte pôvodcu Lymfkej boreliózy (*B. burgdorferii*) v kliešťoch na Slovensku. Dr. Řeháček organizoval a sám sa aj zúčastňoval expedícií nielen na Slovensku a v Čechách,

ale aj ďaleko za hranicami, od Sibíri po Portugalsko. Tu prejavil svoju neúnnavnosť a odhodlanie, čo bola nie len jeho pracovná povinnosť ale aj veľká záľuba, ktorej sa venoval bez ohľadu na čas aj na poveternostné podmienky. Spomínam si na jeden zážitok z terénu, keď sme koncom 80-ich rokov zbierali kliešte na strednom Slovensku. Dr. Řeháček pri preskakovaní potoka (úzky ale zo strmými brehmi) dopadol tak nešťastne, že si zlomil nohu. Po ošetrení v Banskej Bystrici sme nešli domov, ale pokračovali sme v práci, dr. Řeháček s nohou v sádre vyloženou na posteli v hotely, kde sme boli ubytovaní a ja s kolegynou sme podľa jeho pokynov pobehali a povlajkovali ešte všetky lokality, ktoré sme mali pôvodne na nasledujúce dni naplánované. Terénnu prácu sprevádzali aj iné, dnes sotva predstaviteľné riziká, na čo neskôr spomínal už s pobavením. Ilustruje to príhoda, keď pri vlajkovaní kliešťov v pohraničnej oblasti južného Slovenska, niekedy v 50-ich rokoch, upadol do podozrenia u vojakov, strážcov hraníc, že dáva znamenie nepriateľským lietadlám, začo, bol aj na polícii vyšetrovaný. Neprijemné bolo aj zbieranie kliešťov na strednom Slovensku koncom 80-ich rokov, keď sme boli sledovaní sovietskymi vojakmi (vtedy „dočasne“ umiestnenými u nás), ktorí so zbraňami v rukách leteli v helikoptére pár metrov nad našimi hlavami. Ale kliešte museli byť.

Veľa jeho spolupracovníkov, z ktorými pracoval doma aj v zahraničí boli jeho osobnými priateľmi. Dokonca krstnými rodičmi jeho dcéry, ktorá sa narodila v USA sa stali prof. Robert Fischer (Medical Schole North Dakota Department of Microbiology), vtedajší Řeháčkov šéf s manželkou. Alebo skupina ruských rickettsiológov z moskovského Institutu Gamaleja (Irina V. Tarasevič a kolektív) a Petrohradského Institutu Pasteura (Dajter, Tokarevič) bola počas niekoľkoročnej spolupráce často hosťom nie len na Virologickom ústave SAV ale aj v Řeháčkovej domácnosti, na čo si dnes už s úsmevom spomína jeho manželka. Cítili sa tu ako doma, lebo pohostinnosť pani Řeháčkovej bola známa.

Jeho systematický výskum viedol k objaveniu nového druhu *Rickettsia slovaca*, ktorá je už v súčasnosti (od r. 1998) potvrdená aj geneticky ako patogén u ľudí, k čomu viedol mnohoročný výskum najprv v teréne, zbieraním a vyšetrovaním kliešťov, drobných cicavcov, hospodárskych zvierat aj ľudí, po laboratórne vyšetrovania a mikroskopovania stoviek, tisícov preparátov od 60-rokov mi-

nulého storočia, na ktorom sa veľkou mierou dr. Řeháček podieľal.

Bol autor a spoluautor vyše 300 vedeckých publikácií, najmä v zahraničných karentovaných časopisoch a asi toľkých, často vyžiadaných prednášok na vedeckých podujatiach hlavne v zahraničí. Mnohé jeho priekopnícke práce sú citované doteraz. Okrem vyššie spomenutých monografií bol autorom ešte ďalších dvoch: „*Rickettsia slovaca: the organism and its ecology*“ (1984) a „*Acari-borne rickettsiae and rickettsioses in Eurasia*“ (1988). V posledne menovanej zúročil dlhoročné praktické aj teoretické vedomosti týkajúce sa výskumu kliešťami prenášaných rickettsií a ich výskytu v Európe a v Ázii, ktorá vyšla v spoluautorstve s prof. Irinou V. Tarasevič z Institutu Gamaleya Ruskej Akadémie Nauk vo vydavateľstve Veda, Bratislava. Bol nositeľom vyznamenaní a držiteľom medailí za prínos hlavne v rickettsiológii (Medaila Sicílskej vedeckej spoločnosti, Medaila Gamaleya, Medaila prof. Hovorku, Strieborná čestná plaketa za zásluhy v biologických vedách, Pamätná medaila SAV), členom spoločnosti (American Society of Rickettsiology) a čestným členom Slovenskej parazitologickej spoločnosti pri SAV a Slovenskej entomologickej spoločnosti.

Svoje praktické a teoretické vedomosti odovzdával dr. Řeháček nielen svojim spolupracovníkom ale ďalej aj prostredníctvom diplomantov a aspirantov, prednášal na PríFUK v Bratislave aj na Katolíckej univerzite v Ružomberku a v jeho laboratóriu vyrástli ďalší vedeckí pracovníci inklinujúci hlavne k terénnej rickettsiológii, medzi ktorých patrí aj autorka tohto príspevku. Po odchode do dôchodku sa naplno venoval svojej záľube, záhradke, ktorú mal pri dome, prechádzkam so psom, a keď už nezbieral kliešte tak aspoň huby, ktorých bol tiež veľkým znalcom a milovníkom.

Odišiel významný vedec, odborník, milý a skromný človek, priateľský kolega, ktorý sa natrvalo zapísal do histórie výskumu vírusov, rickettsií a kliešťov ako jeden z prvých predstaviteľov na Slovensku.

Čeť jeho pamiatke!

Elena Kocianová

SPOMIENKY PRIATEĽOV A KOLEGOV NA DR. JOZEFA ŘEHÁČKA

Vzpomínka na přítele RNDr. Josefa Řeháčka, DrSc.

Déle než půl století trvalo naše upřímné přátelství. Seznámili jsme se na podzim 1951 na entomologickém semináři pořádaném katedrou zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, který jsme v dalším období oba pravidelně navštěvovali. I když nás větkem dělily pouze dva měsíce, Josef měl přede mnou tehdy náskok dvou ročníků. To ovšem nijak nebránilo tomu, aby nás názorově spojoval široký zájem o zoologii jako celku, na rozdíl od některých spolužáků, kteří se už během studií cítili být odborníky zaměřenými pouze na určitou skupinu hmyzu. Projevovalo se to zejména v debatách užšího kruhu zájemců, následujících obvykle po ukončení oficiálního programu semináře. Patřili jsme s Josefem k těm, kteří měli širší zájem nejen o různé skupiny hmyzu, ale obecně i o další členovce. Postupně náš zájem vykristalizoval přechodem od entomologie k akarologii, soustředěným především na klíšata. Odrážely se v tom značnou měrou události začátku padesátých let minulého století: první průkaz viru klíšťové encefalitidy v klíšeti *Ixodes ricinus* ve střední Evropě (1948 – 1949) současně v Čechách a na Moravě, který vyvolal zájem odborné veřejnosti o roli klíšat ve zdravotnictví. Následující epidemie klíšťové encefalitidy na jihovýchodě Slovenska (Rožňava, 1951) vyvolal zájem i u široké veřejnosti. Sdělovací prostředky nejdříve informovaly o „neznámé nákaze“. Její odhalení ukázalo na zdravotnický význam dosud opomíjených klíšat a současně také na komplexnost procesu jejich uplatnění v koloběhu původce nákazy v přírodě a způsobu přenosu na člověka. Lze konstatovat, že v tomto období se u nás rodil nový pracovní směr ve zdravotnictví – výzkum přírodní ohniskovosti nálezů. Logicky se objevila otázka, zda u nás neexistují ještě další „neznámé nákazy“ přenášené klíšatami, o nichž dosud nevíme, ale jsou trvalou hrozbou?

Byli jsme oba s Josefem touto situací velmi ovlivněni, oba jsme se snažili uplatnit ve víru těchto událostí. Každý po svém, podle možností, které se naskytly v době, kdy jsme opouštěli pražskou alma mater. Josef našel uplatnění ve Virologickém ústavu v Bratislavě, já o něco později v Biologickém ústavu v Praze. Zdánlivě se naše cesty rozešly: místopisně ano, pracovníě nikoliv. Spolupráce obou našich mateřských institucí splňovala žádoucí předpoklad komplexnosti výzkumu přírodní ohniskovosti nálezů. Následovala řada společných terénních expedic. Opět jsme s Josefem měli společný cíl. Oba jsme se setkávali při práci v terénu.

Pracovní výsledky jsou zaznamenány v řadě publikací. Terénní výzkum přinášel často s sebou i řadu situací, které se uchovávají jen ve vzpomínkách účastníků. Některé jsou humorné, jiné spíše k zamyšlení, protože dokládají atmosféru panující v době jejich vzniku.

Tento příspěvek je v nadpisu označen jako vzpomínka na Josefa. Proto uvádím ve zkratce příběh, v němž Josef je hlavní postavou a odehrál se v druhé polovině padesátých let. Sám jsem se ho nezúčastnil, podávám ho tak, jak mi ho později Josef vyprávěl. Místem děje je jižní Slovensko, blízko maďarských hranic, přes něž se tehdy šířily nejrůznější zvěsti o revolučních událostech v této zemi. Místní lidé zpozorovali na okraji lesa postavu v bílé kombinéze, jak mává bílým praporkem, chvílemi pokleká, cosi dělá s praporkem, píše poznámky do notesu a potom opět mává... Je to Josef, který se na vlastní pěst vzdálil trochu dál od vlastní pracovní skupiny, smýká klíšata a samozřejmě má na sobě bílou kombinézu na ochranu proti klíšatům. Fantazie místních pozorovatelů pracuje – následuje hlášení na stanici veřejné bezpečnosti o pozorování parašutisty (vždyť má na sobě kombinézu), který dává znamení praporkem letadlům. Nic netušící Josef je obklopen dvěma příslušníky se samopaly a několika místními muži se sekyrami. Josef neklade odpor, a tak zatýkáni proběhne hladce a bez násilí. Je odveden na stanici veřejné bezpečnosti. Následují všechny patřičné úkony. Zjišťování totožnosti proběhlo jednoduše (Josef má s sebou občanský průkaz, který se zdá být v pořádku), zatímco vysvětlení činnosti je třeba řádně ověřit, protože výklad o sběru klíšat se zdá být podezřelý. Je třeba kontaktovat vedoucího expedice. Než se tak stane, je Josef vykázán z kanceláře, kde proběhl výslech, do místnosti určené pro styk s veřejností. Ta už je plná lidí. Zvěst o zajatém parašutistovi se roznesla po obci a všichni chtějí vědět, co se děje. Před policejní stanicí je sběh lidí, ti nejsrdnatější jsou uvnitř. A když se mezi nimi objeví Josef – osoba místním neznámá – hned na něho zaútočí otázkami, co ví o zajatém parašutistovi. „No to jsem já“ – přiznává Josef. Mezi přítomnými nastává zmatek a za chvíli je Josef v místnosti sám. Nakonec vše dobře dopadlo. Protokol je sepsán. Josef je dopraven k ostatním a spolu s vedoucím je pokárán. Nejde přece jen tak bez ohlášení mávat flanelovou vlajkou a sbírat tak klíšata. Vždyť nakonec mohlo dojít k nejhoršímu, kdyby byla preventivně použita zbraň, nebo i sekyra. Taková byla tehdy doba.

V dalších desetiletích éra komplexních expedic byla vystřídána spíše dlouhodobými pozorováními, či akcemi cílenými

mi na jednotlivé vybrané problémy. S Josefem jsme se setkávali spíše na různých konferencích a symposiích, než v terénu. Začala se také uplatňovat více zahraniční spolupráce, přičemž někteří spolupracovníci navštěvovali jak Bratislavu, tak i Prahu. Bylo často zajímavé, když jsme si s Josefem vyměňovali zkušenosti z těchto kontaktů. Někdy to byly poznatky pracovní, jindy docela osobní postřehy. Josef na to vzpomínal i v posledním dopise, který jsem od něho obdržel letos v lednu. Mimo jiné v něm oživil vzpomínku na prof. R. Fischera ze Severní Dakoty, s nímž dlouhodobě spolupracoval. Jednou prof. Fischer po pobytu v Praze, kde byl pro něj připraven i vlastivědný program včetně návštěvy Karlštejna, Křivokláta a Konopiště, přijel do Bratislavy. Na Josefův dotaz, co se mu nejvíce líbilo, bez váhání odpověděl, že Konopiště, a hned dodal: „Bylo zavřeno, tak jsem nemusel absolvovat prohlídku“.

Ale i další drobné střípky vzpomínek obsahuje tento poslední dopis. V jeho závěru se Josef s notnou dávkou černého humoru vyjádřil i ke svému zdravotnímu stavu. Když jsem dopis dočetl, netušil jsem, že jsou to i jeho poslední slova na rozloučenou. Po 68 letech končí živé přátelství. Ve vzpomínkách však bude žít dál.

RNDr. Milan Daniel, DrSc.
Praha říjen 2019

Dr. Jozef Jozef Řeháček bol veľmi vnímavý, vzdelaný a usilovný vedecký pracovník. Pracoval v Odd. rickettsií pod vedením svetového odborníka na tieto mikroorganizmy Dr. Rudolfa Brezinu.

Oddelenie vždy patrilo medzi najlepšie a svetovo najznámejšie pracoviská VÚ ČSAV a neskôr SAV, Jozef sa nezaujímal len o rickettsie, ale hľadal a popisoval mnohé ďalšie parazitické mikroorganizmy v orgánoch kliešťov. Spolupracoval som s ním na elektrónovo-mikroskopickom znázorňovaní týchto štruktúr v bunkách orgánov kliešťov. Bola to veľmi tvorivá spolupráca a vždy som sa na ňu tešil. Bol mimoriadne skromný, Veľa sme sa rozprávali najmä o jeho práci, ale občas aj o našich psoch a občas sme sa stretli na koncertoch klasickej hudby. Nebol to len vysoký chlap, ale bol veľký aj svojou prácou a svojimi vedeckými výsledkami.

Prof. MUDr. Fedor Čiampor, DrSc., bývalý riaditeľ VÚ SAV
Bratislava 4.9.2019

Keď som prišla na oddelenie Rickettsií Virologického ústavu, moje poznatky o *Coxiella burnetii* s ktorou som mala pracovať boli nulové. Môj vedúci mojej výskumnej práce ťažko ochorel, ďalší kolega odišiel na jeden rok do Dubaja, takže som sa ocitla v neprijemnom položení. Dr. Řeháček, vedúci pracovník oddelenia mi vybavil pobyt na Parazitologickom ústave Českej akadémie vied v Českých Budějoviciach, kde sa zaoberali kliešťami a pri práci používali podobné metódy ako my. Bola som mu veľmi vďačná. Práca v Českých Budějoviciach mi veľmi pomohla pri mojich prvých krokoch na Virologickom ústave. Poznala som Dr. Řeháčka ako prívetivého človeka a vynikajúceho vedca, plne sa venujúceho svojim kliešťom a ich virulentným sprievodcom.

Ing. Magda Lukáčová, PhD,
Bratislava september 2019

RNDr. Josefa Řeháčka, DrSc. možno bez zaváhania zaradiť medzi najväčších znalcov života kliešťov (Acarina) na našom území. Ja osobne ho považujem za najväčšieho akarológa všetkých čias, hoci osobne do styku sme sa dostali len málo krát a spoločný článok máme iba jeden. Možno je to tým, že som sa danou problematikou začal zaoberať až v roku 1996, pracoval som na inom ústave a ani témy sme nemali spoločné. Zatiaľ čo Dr. Řeháček zameral svoj výskum prevažne na štúdium patogénov, ktorým kliešte slúžia ako vektory a ich vzájomnej interakcie, mojou prioritou bolo štúdium látok v slinných žľazách kliešťov, ktoré modulujú imunitné reakcie hostiteľa. Napriek tomu sa občas naše cesty skrížili pri ekologických témach. A tu bol pán doktor neprekonateľný. Mal obrovské znalosti detailov zo života kliešťov a bolo vidno, ako mu robí radosť keď sa môže o tieto vedomosti podeliť a pomôcť kolegom. Neľutoval stratu času a ochotne poradil. Dokonca mi venoval toľko separátov, ktoré sa nejakým spôsobom týkali kliešťov, že sám som ešte toľko nemal. Preto je mi veľmi ľúto, že z našich radov odišiel taký pracovitý a pri tom skromný človek. Hovorí sa, že nikto nie je nenahraditeľný. Možno ako „číslo“ je to pravda, ale ako osobnosť ho nemôže zastúpiť nikto.

RNDr. Mirko Slovák, CSc., Ústav zoológie SAV
Bratislava september 2019

Začiatkom deväťdesiatych rokov, po mojej vedeckej stáži v USA, som zdieľal pracovňu vo Virologickom ústave Slovenskej akadémie vied (VÚ SAV) s kolegom Jozefom Řeháčkom nasledujúce tri roky. Bolo to búrlivé obdobie, v ktorom došlo k masívnej redukcii pracovníkov SAV a finančné prostriedky na vedu a výskum boli vo veľkej miere obmedzené. Pamätám sa veľmi dobre na naše diskusie s Jozefom o zmysluplnosti ďalšieho vedeckého bádania v tých ťažkých podmienkach. On však nikdy nestrácal optimizmus a naplno sa venoval svojej vedeckej práci. Náš výskum bol zameraný na oblasť rickettsií a *Coxiella burnetii*, aj keď na prvý pohľad z úplne odlišných vedeckých prístupov. Jozef sa venoval hlavne zberu a štúdiu kliešťov a nimi prenášaných infekčných ochorení. Ja zase štúdiu a funkciu povrchových makromolekúl týchto baktérii, ich včasnej diagnostike a prevencii. Napriek tomu medzi nami panovala zhoda o ďalšom smerovaní výskumu v tejto vednej oblasti.

Jozef bol typ človeka, ktorý žil rýchlym životným tempom. Neúnavne pracoval, nedoprial si oddychu. Bol v plnom nasadení až do svojho odchodu do dôchodku. On tou prácou žil. Práca bola jeho životnou náplňou, bavila ho, pracoval s nadšením a vykonával ju naozaj dobre. Výsledky jeho vedeckej činnosti, pretavené do veľkého počtu publikácií, prednášok a prezentácií, sú dôkazom jeho cieľavedomosti, svedomitosti a veľkého zmyslu pre odbornú prácu. Bol celosvetovo uznávaným odborníkom vo svojom odbore a nositeľom viacerých vedeckých ocenení.

A preto musím povedať, že Jozef nám bude chýbať nielen ako dobrý priateľ, ale aj ako vynikajúci kolega – odborník. On totiž nebol človek sebecký, skôr na seba zabúdaj. Bol druhým vždy nápomocný, snažil sa druhým vyhovieť ako sa len dalo. Vždy sa dalo naňho spoľahnúť.

Češť jeho pamiatke!

*Ing. Rudolf Toman, DrSc.
Bratislava október 2019*

S Jozefom som sa stretol v roku 1960 na Virologickom ústave, v tom čase ešte ČSAV v Bratislave, kde sme obaja pracovali v Oddelení štúdia vírusovej encefalitídy prenosnej infikovanými kliešťami (tick borne encephalitis virus – TBEV). Jozef bol mimoriadne pracovitý a zodpovedný vedecký pracovník a patril v tom čase medzi špičku svetových odborníkov – ekológov, zaoberajúcich sa prenosom vírusov v prírode prostredníctvom článkonožcov. Do tejto problematiky prispel množstvom svojich originálnych publikácií v domácej a cudzojazyčnej literatúre. Jeho poznatky sa opierali o množstvo poznatkov získaných trpezlivou a odborne fundovanou prácou rovnako v teréne ako aj v laboratóriách. Strávil veľa času spoluprácou so sovietskymi vedcami na Sibíri, kde v tom čase študovali ekológiu vírusu sibírskej kliešťovej encefalitídy. Bol spoluobjaviteľom nového vírusu Kemerovo pomenovaného podľa mesta na západosibírskej rieke Tom, kde bol tento vírus zo sibírskych kliešťov v roku 1963 izolovaný.

Nezabudnuteľné zážitky sme spolu s Jozefom mali počas našich jednoročných pobytov na pracovisku John Curtin School of Medical Research Austrálskej národnej univerzity v Canberre. Boli sme tam obaja pozvaní austrálskymi kolegami, aby sme sa spolu s nimi podieľali na ich virologických a ekologických výskumných programoch. Jozef v tom čase spolu s austrálskymi kolegami strávil niekoľko týždňov medzi domorodými kmeňmi v juhozápadnom ostrovnom štáte Tichého oceánu Papua New Guinea, kde sa zaoberal okrem vírusových nákaz aj pliahou domorodého obyvateľstva problematikou kuru (infekčná transmisívna spongiformná encefalopatia – prionové degeneratívne smrteľné ochorenie mozgu prenosné kanibalizmom, za čo dostal jeho objaviteľ D.C. Gajdusek v r. 1976 Nobelovu cenu). Nezabudnuteľné spomienky s Jozefom som zažil pri našich spoločných potulkách po rozsiahlych eukalyptových lesoch v okolí Canberry. Jozef neraz zodvihol kameň a z ničoho nič mi položil na dlaň chlpatého pavúka veľkosti mojej dlane,

ktorý nezriedka patril do skupiny jedovatých. Samozrejme bezprostredné nebezpečenstvo mi nehrozilo nakoľko bol pavúk v období zimy (v Canberre okolo 10 – 12°C) ešte nie celkom prebudený, ale ako náhle sa mi začal v dlani hmýriť okamžite som sa ho zbavil a odovzdal ho nadšenému Jozefovi, ktorý voči tomu pavúkovi ako na slovo vzatý ekológ a entomológ nemal žiaden rešpekt.

Rovnako vzrušujúce boli naše vzájomné tenisové stretnutia, kde sme o dušu obaja dokazovali akí sme dobrí tenisti. Pravdou bolo, že sme boli iba oddanými nadšencami tenisovej hry pre ktorú boli na univerzite vytvorené výborné podmienky. Stávalo sa, že sme spolu s Jozefom respektíve s ďalším pražským kolegom MUDr. Janom Piňhom občas porazili aj austrálskych „tenisových rutinérov“.

A na záver ešte jedna spomienka. Jozef nedobre znášal dlhú odluku po tom ako sa dozvedel, že sa manželke Zuzane narodil ich syn Peter a veľmi tešil sa na návrat domov. Jozef navždy zostane v mojej mysli a spomienkach ako skvelý odborník, spoľahlivý kolega a spolupracovník a výnimočný, pozorný a vždy nápomocný človek. Mám od Jozefa pár vzácnych výrobkov od guinejských domorodcov, ktoré priniesol a daroval mi ešte v Canberre po návrate z pobytu v Papua New Guiney.

RNDr. Josef Řeháček s MUDr. Danielom Stančekom, John Curtin School of Medical Research, Australian National University Canberra, New South Wells, Australia, leto 1966

*MUDr. Daniel Stanček, DrSc.
v Bratislave 10.10.2019*

Dr. Řeháčka som poznala z konferencií, z rozprávania kolegov a kolegýň, ale predovšetkým z jeho rozsiahlej publikačnej činnosti. Osobne som s ním nespolupracovala. Koncom 90. rokov minulého storočia, keď som sa na Ústave zoológie SAV začala venovať výskumu kliešťov a spolupracovať s kolegami z Virologického ústavu SAV, s menom Josef Řeháček som sa stretávala veľmi často, či pri štúdiu literatúry, alebo počas diskusií s kolegami. Dr. Řeháčka som spoznala osobne až v roku 1999 na medzinárodnej konferencii o kliešťoch a kliešťami prenášaných patogénoch (TTP 3), ktorú sme organizovali vo Vysokých Tatrách. Stretnutie s Dr. Řeháčkom, človekom skromným, ale s hlbokými a rozsiahlymi vedomosťami, vo mne zanechalo hlboký dojem. Neskôr, pri hľadaní nových, alebo málo prebádaných oblastí vo výskume kliešťov som vždy, keď som si s nádejou myslela, že som našla novú a zaujímavú tému, pri hlbšom štúdiu literatúry som našla publikácie ktorých autorom alebo spoluautorom bol Dr. Řeháček. Bola som síce zo začiatku trochu sklamaná, no postupne som si uvedomovala, aký široký záber a aké prioritné myšlienky a výsledky mal Dr. Řeháček. Ale naučila som sa najmä to, že bez hlbšieho štúdia literatúry, aj tej, ktorá nie je dostupná hneď na internete, ale nájdeme ju iba v knižniciach, ktoré sa žiaľ mnohé postupne likvidujú, si nikdy nesmieme myslieť, že sme „objavili Ameriku“. Toto je odkaz aj pre mladých kolegov, ktorí svoju vedeckú dráhu v oblasti výskumu kliešťov iba začínajú. Kým začnú bádať, mali by spoznať aj práce Dr. Řeháčka.

RNDr. Mária Kazimírová, PhD., ÚZ SAV Bratislava
október 2019

Looking back at an enjoyable cooperation.

I became acquainted with Dr. Josef Řeháček's name first by his book on "Acari-Borne Rickettsiae & Rickettsioses in Europe". Now I am proud to be in possession of a book-copy with Josef's personal dedication. We met at least once at a "Tick day" that was organised by Prof. Pat Nuttall at Oxford. Here I can report a special characteristic of Josef; modest as he was, he traveled by bus from Bratislava to Oxford and back. In the 1990s we arranged a field study that was supported by FWF. The field group was formed by Drs. Elena Kocianová, Vanda Výrosteková and Josef Řeháček. The field study was accomplished in two areas of Lower Austria and one in the

Josef, Elena, Gerold, and Vanda in the area of Hohenau at the March in 1995

Vienna Woods in order to collect rodents and ticks. One year each was planned for one of the collection sites. The group spent there three days every six weeks, and the catch was brought to the Institute in Vienna. At this place, rodent species were identified, ectoparasites removed and identified, and samples of organs were taken for cultivation of borreliae. Concerning sampling of ticks I was always impressed by the catch the group made but surprised that, particularly Josef always made the biggest catch. Josef had also managed the work up of the rodents in a very skilled manner.

On the occasion of the International Conference on Lyme borreliosis and other tick-borne diseases in San Francisco in 1996, the group travelled together. It was pleasing to learn how much Josef was recognized and appreciated by his international colleagues, especially in the field of rickettsioses.

I have fond memories on this collaboration; there was always good mood whatever season was. We got along very well and, as far as I am concerned, I have maintained this good understanding with Elena, Josef and Vanda. It persists and Josef's death consolidates it.

October 2019

Dr Josef Řeháček working up collected rodents in Vienna

Ao. Univ.-Prof. Dr. med. univ. Gerold Stanek
Institut für Hygiene und Angewandte Immunologie
MedUni Wien

Príležitosť spolupracovať s RNDr. Jozefom Řeháčkom DrSc. a pracovnou skupinou oddelenia rickettsií Virologického ústavu SAV, ktoré viedol, vyplynula z výskumného zamerania nášho pracoviska, súčasného Ústavu epidemiológie LF UK v Bratislave, pod vedením profesora MUDr. E. Kmetyho, DrSc., orientovaného na nákazy s prírodnou ohniskovosťou bakteriálnej etiológie, prioritne na leptospirózy a tularémiu i mojej na jeho podnet akarologicky zameranej a práve obhájenej kandidátskej práce.

V tej súvislosti si spomínam na aprílové popoludnie roku 1985, keď do laboratória tularémie, v ktorom sme experimentálne pracovali s kliešťami, vošiel profesor Kmety s doktorom Řeháčkom a požiadal o prípravu natívnych preparátov z kliešťov zozbieraných v lokalitách západného Slovenska a južnej Moravy, na vyšetrenie na spirochéty. Nemožno opísať nadšenie, keď sa mikroskopicky v tmavom poli, používanom u nás v diagnostike leptospiróz, v jednom z kliešťov *Ixodes ricinus* prvýkrát podarilo identifikovať borélie. Išlo o prvé pozitívne nálezy novoobjavených pôvodcov lysmskej boreliózy u nás. V tom čase sa profesor Kmety v spolupráci s Ústavom hygieny Viedenskej univerzity už snažil o zavedenie laboratórnej diagnostiky tohto ochorenia. Dr. Řeháček sa na svojom pracovisku, kde sa primárne venoval výskumu rickettsií, pokúšal aj o vizualizáciu borélií v kliešťoch v tmavom poli, ktoré spočiatku pri dočasnej absencii zodpovedajúceho mikroskopu improvizoval mincou, vloženou na kondenzor.

Nasledujúce skriningové vyšetrenia priniesli prvé spoločne publikované poznatky o premorení kliešťov boréliami a možnej expozícii ľudskej populácie v bývalom Československu, a boli základom dlhoročnej spolupráce našich pracovísk pri výskume lysmskej boreliózy a ďalších sledovaných nákaz s prírodnou ohniskovosťou. V rozsiahlej terénnej štúdií premorenosti kliešťov boréliou burgdorferi a francisellou tularensis, zahrňujúcej lokality všetkých okresov Slovenska, sa tak v rokoch 1985 – 1989 podarilo získať cenné údaje o ubikvitárnom riziku lysmskej boreliózy u nás ako aj ekológii rôznych druhov kliešťov, i geografickom rozšírení tularémických ohnísk.

V rámci medzinárodných kontaktov nášho pracoviska s Ústavom hygieny Viedenskej univerzity, ktorý viedol profesor G. Stanek, bol v spolupráci s pracoviskom Dr. Řeháčka v rokoch 1991 – 1993 zahájený výskum prírodnej ohniskovosti lysmskej boreliózy na Slovensku a v Rakúsku, prioritne so zameraním na objasnenie rezervoárov tejto nákazy. V rokoch 1994 – 1997 výskum pokračoval celoročným sledovaním prírodných ohnísk postupne v troch lokalitách na území Rakúska, spojených s odchytnými drobných zemičných cicavcov a zberom kliešťov v 1–2 mesačných intervaloch, na ktorých som sa spolu Dr. Řeháčkom a Dr. Kocianovou za naše pracovisko zúčastňovala. V rokoch 1995 – 1997 v rámci spoločného projektu prebiehala u nás aj pilotná štúdiá možnosti ovplyvnenia aktivity prírodného ohnísk lysmskej boreliózy v lokalite Martinský les, ktorej spoluriešiteľom bol tiež Dr. Řeháček so spolupracovníkmi.

V rámci spolupráce s Dr. Řeháčkom a jeho pracovnou skupinou som sa vždy stretávala so všestrannou podporou a ústretovosťou a mala som možnosť si osvojiť pri výskume prírodných ohnísk zaužívané postupy a zručnosti, ktoré som i naďalej využívala v praxi. Pri uvedených štúdiách lysmskej boreliózy, prírodnej ohniskovosti tejto nákazy i možnosti ovplyvnenia zvýšenej aktivity jej ohnísk išlo v našich stredoeurópskych podmienkach o priekopnícke práce, vyžadujúce si interdisciplinárnu aj medzinárodnú kooperáciu.

Veľa času sme s Dr. Řeháčkom strávili pri práci, na cestách i v rámci oddychu, pri spoločnom stole. V teréne nám okrem odborného zázemia a skúseností poskytoval i pocit bezpečia, napr. keď nás naháňal diviak, alebo pri stretnutí neznámeho muža s nožom – i keď išlo, našťastie, len o hubára. Na cestách sa občas niečo zabudlo alebo stratilo, napr. pasce zapadnuté snehom, či podmyté vodou, alebo aj celá batožina pri ceste za oceán na konferenciu, keď časť po doručení chýbala, oblek Dr. Řeháčka v batožine jeho manželky sa ocitol v našej izbe, a vlastnú batožinu za účasti medzinárodného tímu som dohľadala v inom hoteli, tesne pred začiatkom podujatia. K nezabudnuteľným patrí i príhoda s uhynutým piskorom v chladničke v ubytovacom zariadení v Rakúsku. Vysvetlenie tejto udalosti si napokon zo strany Dr. Řeháčka vyžiadalo vysokú diplomáciu a medzinárodnú komunikáciu.

Spolupráca s RNDr. J. Řeháčkom DrSc. a jeho pracovnou skupinou, neskôr vedenou RNDr. E. Kocianovou, DrSc., na výskume nákaz prenášaných kliešťami nielen teoreticky a v laboratórnych podmienkach, ale dlhoročne i priamo v teréne, a to až do jeho odchodu do dôchodku, bola vzácnou príležitosťou a prínosom tak z profesionálneho ako aj bežného ľudského hľadiska, za ktorú ďakujem a ktorú si mimoriadne cením.

MUDr. Vanda Výrosteková, CSc., Ústav epidemiológie LFUK Bratislava

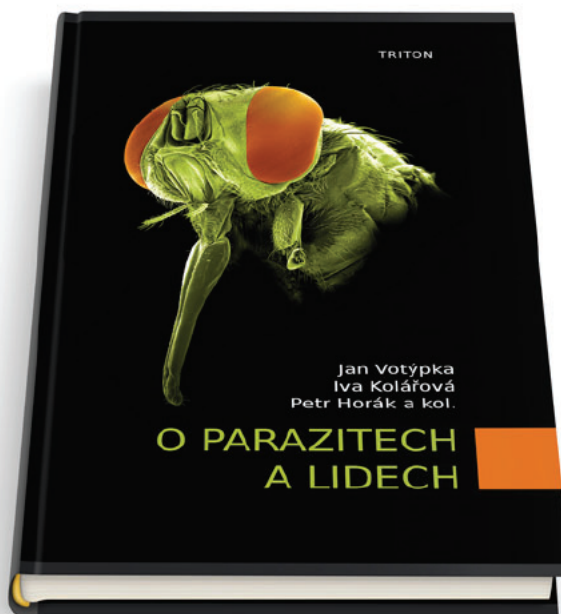
ZAÚJÍMAVOSTI

O OCENENEJ ČESKEJ KNIHE „O PARAZITECH A LIDECH“,
AUTOROV JANA VOTÝPKU, IVY KOLÁŘOVEJ, PETRA HORÁKA A KOL.

Popularizácia vedy je často spomínaný pojem v rôznych vedných disciplínach. Chopili sa toho aj českí parazitológovia, naslovovzatí odborníci a napísali knihu „O parazitech a lidech“. Nie je to len taká hocikaká publikácia, ale kniha, ktorá v tomto roku získala Najprestížnejšie české ocenenie v oblasti literatúry Magnesia Litera za rok 2018 v kategórii „Litera za naučnú literatúru“. Kniha, ktorá vyšla vo vydavateľstve Stanislav Juhaňák – Triton, Praha/ Kroměříž má 340 strán a je aj na prvý pohľad reprezentatívna, je vytlačená na kriedovom papieri, je opatrená názornými kvalitnými ilustráciami, kreslenými obrázkami, fotografiami a tabuľkami. Hlavnými editormi, ako aj spoluautorami tejto, pre parazitológov ako aj pre širšiu verejnosť veľmi zaujímavej knihy, sú poprední parazitológovia, Ján Votýpka, Iva Kolářová a Petr Horák. Autorský kolektív rozšírili a svojou „trochou prispeli do mlyna“ aj ďalší známi českí parazitológovia (David Modrý, Julius Lukeš, Petr Kodým, František Stejskal, Karel Fajfrlík, Jan Kopecký, Oleg Ditrich, Josef Chalupský, Martin Kolař), renomovaní odborníci vo svojom odbore. Menovaní prispeli svojimi vedeckými poznatkami tak k vysokej odbornej hodnote ako aj atraktivnosti tejto publikácie, a to natoľko, že sa stala čitateľnou nie len pre školných parazitológov ale aj pre širšiu verejnosť. K jej popularite prispela aj editorka obsiahlej názornej obrazovej dokumentácie Jana Bulantová. Cieľom autorov bolo predstaviť populárnu ale erudovanou formou parazitov a ich život, a to z rôznych uhlov pohľadu: od lekárskeho a veterinárneho cez biologický a fenomenologický až po historický a umelecký (ako píše samotní autori v závere publikácie). Jednotlivé kapitoly nemajú nadpisy stroho zamerané na predstavovanie parazitov podľa vedeckých pomeno-

vaní, ale priam rozprávkovými nadpismi (U nás za humny, U nás na dvorku, O hajněm Robátkovi a přátelích přírody...) oboznámia čitateľov s mnohými skupinami, či už ektoparazitov, ktoré sú voľným okom viditeľné a často vyvolávajú u ľudí strach až odpor, ako aj endoparazitov, ktoré nevidíme a práve preto sú často ešte väčším strašiakom. Informácie si tu nájdú aj cestovatelia, ktorí sa chcú vystríhať malárie, ktorá spolu s amebiázou, schistozomózou a leishmaniózou patria medzi najnebezpečnejšie, najčastejšie a geograficky najrozšírenejšie ochorenia vyvolané parazitmi. Okrem iného sa čitateľ dozvie nie len to, že vší sú najstarší súputníci človeka, alebo ako môžu niektoré parazity, menovite toxoplazma (tej je venovaná celá kapitola), manipulovať so svojim hosťiteľom, ale aj ako funguje blší cirkus. Zaujme aj kapitola o parazitoch ako našich spojencoch, keď sa napr. larvy niektorých druhov múch používajú k larválnej terapii pri ťažko hojiteľných ranách alebo dobrovoľné infekcie črevnými červami, čo chce veľkú odvahu u pokusných osôb. Niekoľko

strán je venovaných aj zobrazovaniu parazitov v umení, či už je to na starých obrazoch alebo na bankovkách, známkach alebo aj súčasných šperkoch, čoho dôkazom sú veľmi pekné a pôsobivé náušnice a privesky s kliešťami, ktorých tvorbe sa dlhodobo venuje aj jedna z autoriek tejto knihy. Až 20 strán je venovaných tzv. šmejdrom, propagátorom neoverených a často až škodlivých metód alternatívnej medicíny, na ktorých sa s nepodloženou dôverou obracajú ľudia, ktorí napriek možnostiam odborného posúdenia ich zdravotného stavu (skutočného ochorenia alebo často u parazitofóbov len vykonštruovaného) prijímajú služby „kvázi“ liečiteľov. Snáď si aj po prečítaní týchto kapitol urobia zdravý úsudok. Parazitov prevažne vnímame ako niečo škodlivé, čo negatívne ovplyvňuje zdravie človeka a zvierat. Z biologického hľadiska však paraziti plnia dôležitú úlohu, podobne ako predátori udržiavajú biologickú rovnováhu. Avšak pri jej porušení, a to napr. aj zavlečením nepôvodných druhov na nové územie môžu „nezvaní votrelci“ ohrozovať stabilitu prírod-

ných spoločenstiev. Vtedy, ak už nestačí prevencia, treba použiť kontrolu (nie „boj“, ako upozorňujú autori) a je už otázkou voľby či biologickú alebo v prípade nutnosti aj chemickú, resp. zmiešanú.

Najlepší spôsob ako sa stať správne informovaným a nebáť sa parazitov, je informácie získať z overených a odborné dokumentovaných zdrojov, a na to nám posluží aj táto kniha, ktorú ako nezištnú pomoc ľuďom pri šírení

nových poznatkov o parazitoch a ich vzťahu k hostiteľom, vrele odporúčam.

Elena Kocianová

KALENDÁR BUDÚCICH VEDECKÝCH PARAZITOLOGICKÝCH PODUJATÍ

Uzávierka Správ SPS pri SAV bola pred vypuknutím pandémie, z toho dôvodu sú jednotlivé podujatia uvedené v pôvodne plánovaných termínoch. Prípadní záujemcovia o účasť na nich nájdu aktuálne informácie na zmienených kontaktoch, resp. webových stránkach.

9. apríl, 2020 (13:30 - 15:00)

The Arthropod-Vertebrate Interface in Vector-Borne Diseases

Keystone Virtual Symposium

Please register through this page:

<http://bit.ly/VKSarthropod>

Event Hashtag: #VKSarthropod

20. – 24. apríl, 2020

50th Jirovec's Protozoological Days

Hotel Jehla, Žďár nad Sázavou,

Česká republika

kontakt: Ondřej Brzoň

ondrej.brzon@natur.cuni.cz

11. – 15. máj, 2020

XIV. české a slovenské parazitologické dny 2020

Hotel Medlov u Nového Města na Moravě, Česká republika

Bližšie info na ďalšej strane.

14. – 19. jún, 2020

The Biology of Host-Parasite Interactions Gordon Research Conference

Salve Regina University in Newport, Rhode Island, USA

<https://www.grc.org/biology-of-host-parasite-interactions-conference/2020/>

20. – 24. júl, 2020

The 20th International Workshops on Opportunistic protists

České Budějovice, Česká republika

https://www.facebook.com/pg/parucas.cz/about/?ref=page_internal

13. – 15. august, 2020

IWOP 2020

2nd International Conference on Tropical Dermatology 2020

Colombo, Sri Lanka

<https://ictdsrilanka.org/>

25. – 29. august, 2020

13th European Multicolloquium of Parasitology (EMOP)

Belgrade, Srbsko

<https://emop2020.org/>

24. – 28. august, 2020

10th Tick and Tick-Borne Pathogen Conference - Danube Delta

Murighiol, Danube Delta, Rumunsko

<http://www.zooparaz.net/ttp10/>

30. august – 4. september, 2020

Parasitic Helminths: New Perspectives in Biology and Infection

Hydra, Greece

<http://hydra.bio.ed.ac.uk/>

6. – 4. september, 2020

International Congress on Parasites of Wildlife (ICPOW)

Kruger National Park, J.A.R.

<http://savetcon.savetcon.co.za/icpow2020/>

23. september, 2020

I. Aktuálne problémy humánnej parazitológie

MEDIREX GROUP ACADEMY n. o., Bratislava

kontakt: Mgr. Diana Madarászová
+421 918 734 920

diana.madaraszova@medirexgroup.sk

15. – 19. november, 2020

ASTMH 69th Annual Meeting

Toronto, Canada

<https://www.astmh.org/annual-meeting>

18. – 22. júl, 2021

The 28th International Conference of the WAAVP

Dublin, Írsko

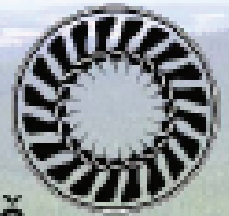
<http://www.waavp2021.com/>

XIV. České a slovenské parazitologické dny 2020 XIV Czech and Slovak Parasitological days 2020

11-15.v. 2020

Hotel Medlov u Nového Města na Moravě

www.paradny.paru.cas.cz

- od základního výzkumu po veterinární a lékařskou praxi
- zvaní přednášející:
Prof. Alan Fenwick (eradikace parazitů) UK
Dr. Peter Olson (funkční genomika) UK
- oficiální jazyk: angličtina (čeština, slovenština)
- konferenční poplatky: 1.000-2.000 Kč
- ubytování s plnou penzí (od 578 do 1071 Kč/den)

Přihlášky a abstrakty do 7. iv. 2020

www.paradny.paru.cas.cz

kontakt: Roman Kuchta (krtek@paru.cas.cz)

Redakčná rada:

Hlavná redaktorka: MVDr. Martina Miterpáková, PhD.

Redaktor: prof. RNDr. František Ondriska, PhD.

Redaktorka a grafická úprava: MVDr. Zuzana Vasilková

Externé redaktorky: RNDr. Elena Kocianová, DrSc.

doc. MVDr. Alica Kočíšová, PhD.

Vydala:

Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV

Hlinkova 3

040 01 Košice

Tel: 055 63 344 55; Fax: 055 63 314 14

E-mail: sps@saske.sk

Web: www.saske.sk/pau/sps.html

<https://www.facebook.com/parazitologia.sk/>

Autori obrázkov na titulnej strane - pracovníci PaÚ SAV

© 2020 Slovenská parazitologická spoločnosť pri SAV, Košice